

Capítol I. Puig d'Olena

De la boira de la memòria va sorgir la imatge d'aquella ferida. El record sagnant d'un cotxe que s'allunya per perdre's en el giravolt d'un camí vorejat d'avets, deixant enrere la polseguera que em va acompanyar durant la resta de la meua vida. Vora meu, un cedre gegantesc i jo, sola, nua, sense cel ni terra, sense nord ni sud, sense llàgrimes ni crits, vaig veure obrir-se l'abisme entre la casa de la Iaia i l'abandó en l'orfenat.

Aquell casalot antic que emergia en mig del bosc com un refugi amenaçador de finestres i balcons, grans patis de terra i el vell jardí. Tantes hores, dies, i anys de soledat, acompanyada de nenes solitàries com jo que jugàvem i esperàvem entre normes, cants, càstigs, oracions, espelmes i imatges envoltades de flors. Les senyores de mans fredes apareixien pels passadissos. Religioses d'hàbits blancs i mirada distant. Els moviments diligents amb un so de rosaris, desapareixien rere portes que sempre eren vedades i tancades amb la clau del seu món particular. Nits silencioses en dormitoris comunals, acompanyades d'una petita llumeta i les ombres del llit. Hores d'insomni escoltant el cant d'un mussol. Un plor en mig de la nit, una nena no pot dormir, és un plor molt

antic, ha estat sempre des de el primer dia del món. El plor solitari del nen sense pares, finalment s'adorm. Totes les nits plora un nen en algun lloc. Al cel de la nit, lluny, el so de l'avió. S'allunya el so, se'n va lluny, lluny, sense mi, jo restava allí en la fosca nit, ajaguda al llit, mirant el sostre, escoltant el so de l'avió... que s'allunya... torna el silenci, sense avió, sense plors.

El gran bosc va ser el company dels meus jocs solitaris, les fantàstiques idees de llars construïdes amb pals, branques, moltes i pedres, sempre eren, a la fi, buides, cabanyes buides, una llar sense ningú. Converses solitàries amb un cel imaginari en l'interior d'un santuari de la solitud d'una nena trucant a les portes del cel. El gran bosc va ser part de mi, ha estat sempre més amb mi. Aquell bosc va edificar el que va ser més tard la pedra angular dels meus somnis d'ulls oberts.

La nostra gran casa era un edifici amb vida pròpia. Ens recollia amb les seves parets que desprenien aquell alè de misteri. Moltes habitacions buides, racons tancats i desconeguts, parets que parlaven d'històries i silencis carregats de murmuris, gemecs, sospirs, passes i llargs passadissos que conduïen a portes tancades i dins de cada porta, una història ja morta, adormida per sempre entre les parets d'aquell casalot. Els fantasmes de Puig d'Olena també es van inspirar en el bosc, esperits alats en la quintaessència de la bellesa, dansen eternament amb invisibles moviments conduïts per la simfonia de l'Àngel de la mort.

Lluny de tot, lluny del món, transcorrien els dies, cels blaus, lectures, oracions, sacrificis, disciplina i

l'immens paisatge que des d'allà dalt oferia a la vista la grandiositat d'un horitzó infinit, com una promesa de tota una vida per endavant, allà,... lluny.

L'esperat dia de les visites, veia arribar la Iaia caminant feixuga, carregada des de baix tot el camí, un llarg tram que pujava amb esforç fins arribar a nosaltres. Duia mocadors de farcells embolicant casseroles amb les delícies que ella cuinava per a mi. Gust de casa, records de casa que duraven tot un dia mentre dinàvem al bosc. Marxava deixant sempre petons i dolços per uns quants dies i el bon record d'una visita que no tornaria fins passat un mes.

Les rutinàries files abans d'anar a dormir, les pregàries que es repetien cada vespre com un cant de bona nit. Avançaven les ombres del silenci obligat i, en companyia dels propis pensaments, la soledat es feia omnipresent, l'absència de tot el que estimes feia molt mal, era un mal mortal.

Les llargues hores a classe, llibres i llibretes, colors i carpetes amb aquella olor que sempre més he recordat. Estoigs, pupitres de fusta i crucifixos, la cal·ligrafia i la por a ser castigats. Càstigs i sacrificis com a purga d'una falta que mai vaig saber quina va ser. Els braços en creu, els genolls a terra, la cara a la paret. Sense clemència, sense perdó, com en un crucifix envoltat de flors. Sang, espelmes i flors, cants i plors. Totes juntes estàvem soles escoltant els relats i promeses d'un cel i la por del infern. Un amor de Déu que era molt lluny, massa lluny, però era l'únic que hi havia. Un relat d'amor que feia quasi dos mil anys que havia passat, era molt lluny i massa tard, però era l'únic que hi era. Mai ens fèiem grans, el temps era lent i

hostil, solament el bosc acollidor de soledats embolcallava els nostres jocs. Al bosc era lliure, i en la meva llibertat construïa la cabanya buida moblada de taules i seients de pedra. Sense ningú, seia i esperava, conversant amb les cadires buides, sense ningú ni dintre ni fora de la meva construcció. Vaig tardar molts anys en omplir la meva cabanya.

El dia de la meva primera comunió va ser un dia molt esperat. Volia vestir-me de llarg i de blanc, com les fades, els àngels o les santes dels altars. Instruïdes durant dies abans en les llargues sessions d'un catecisme on vaig aprendre de memòria les normes celestials i terrenals. Dogmes i manaments explicats amb distància i fredament, amb por de no saber-ho bé, amb la por del infern, del càstig immediat i l'etern, la bufetada improvisada quan la memòria fallava. Aquelles robes llargues i blanques que a les monges les feien diferents, superiors, llunyanes, i per un dia, jo seria com elles, blanca i poderosa, mig santa i mig dolorosa, el centre de totes les vanitats i sense pecats, en blanca i pura comunió amb aquell Senyor que no havia vist mai, com al meu pare. I jo havia d'estimar-lo sense conèixer-lo. Senyor omnipresent, Senyor d'amor que estàs absent, com el meu pare. Esperaria dins la meva cabanya, per si algun dia arribava aquest Senyor d'amor i se m'enduïa. El pare no va venir mai, però sí que va venir la mare, alta i arrogant, sempre molt ben vestida, molts petons perfumats, sempre seia a les cadires, mai a terra com la Iaia. Durant les visites, si es trobaven elles dues, ni es miraven, haviem de repartir el nostre temps entre l'una i l'altra i les mútues acusacions de les responsabilitats dels nostres

abandons.

Les llargues caminades a l'estiu, acompanyades de les religioses que ens guiaven cap a la riera d'altres cascades. Els banys, la profunditat fosca de les aigües netes, els crits, les rialles, les llargues tardes del mes de juliol, les tristes postes de sol esperant l'arribada de la mare per endur-se'm de vacances. Una setmana més, un dia més, un any més, algun dia em faria gran.

Les vacances d'estiu amb la mare en la petita casa sempre molt ordenada, neta i polida. Cada cosa era al seu lloc, als armaris, a la cuina, qualsevol racó era un culte a la netedat, a la feina, a la imatge. En les finestres, balcons, cortines, geranis, persianes impecables i vidres transparents.

Nosaltres, les filles, havíem de ser iguals que les finestres a l'hora de anar a comprar; polides, pentinades, totes tres iguals, impecables i netes, escoltàvem els comentaris, les presentacions a les veïnes, als coneguts, les tres nenes pentinades, vestides i tristes per igual. Havíem d'estar presentables en tot moment, era temps de presentacions. L'heroïcitat de la feina, de l'estalvi, de l'esforç, amb la meitat de tot allò hauria pogut omplir la meva cabanya buida. Tanta empena, tanta feina, tanta netedat podrien haver-nos alleugerit la soledat. Per què era tot aquell treball, si no servia per estar juntes? Poder comprar un pis, potser un cotxe, un moble, un vestit, unes sabates. Les botigues, el poder comprar, el poder de comprar. L'escalada professional, la roba sempre planxada, el compliment en la feina, la font d'ingressos, les ungles pintades, les oficines, la comptabilitat, els números sempre ben comtats. A prop però distants, la mare era

una desconeguda, una visita de tant en tant, ens acompanyava en el retorn a Puig d'Olena pel vell i llarg camí travessant el bosc. Aquell casalot solitari m'encongia el cor, m'envaïa una tristesa fatal que em deixava incomunicada totalment. Em sagnava el cor, els ulls i la ment quan tornava de les vacances, tampoc ningú no es va fixar mai en les meves ferides, l'atenció era per la disciplina que ordenava els moments buits d'una existència petrificada, parada, congelada, sense afecte, ni carícies, ni amor. Passaven els dies sense cap més interès que el d'un comportament correcte. La correcció ho amagava tot, la soledat, el dolor, l'expressió, les fantasies, els dubtes, la por. Totes les nenes vestíem iguals, juntes, però separades, ordenades en files, controlades pel silenci, elevades en l'oració comunal que ens transportava cap a un món irreal. Cants i oracions per marxar d'aquell món i habitar, fora del present, en el món d'aquell Senyor d'amor que era absent, com els nostres pares. La tutela divina exercida per monges que no sabien estimar, la disciplina correctament aplicada i sense marge d'error per corregir l'equivocació de ser humanes essent divines, alades i distants. Missatges d'un cel terrenal distribuït en horaris, lectures, costura i rosaris. Les lletanies marcaven el pols de les tardes, escampant un so repetitiu per tot l'edifici. Una pluja de paraules igualades en el to, que aturava el rellotge amb l'eterna repetició. Consagràvem els minuts de cada tarda amb les mateixes pregàries, aturàvem les danses de les flames en les espelmes d'una estàtica eternitat. La meditació d'aquells "mantres" quedava fixada en la presència d'aquella imatge de guix. La senyora descalça

sobre la serp, evanescent sobre els núvols, es recollia en una túnica celestial amb les mans sobre el pit. La mirada enlairada ignorava els seus llargs cabells coronats amb estels sense nit. Totes les nenes volíem ser com ella, etèria, divina, alçada pels àngels, innocent i pura, embolicada en llargues túniques i llargs cabells. Tornàvem a la realitat al mirar les nostres bates de quadres, els mitjons marrons, les sabates gastades, el cabell curt, la mirada al terra, sense aixecar la vista ens desplaçàvem pels passadissos, baixàvem les escales, entràvem al menjador, acudíem a les classes, i ens recollíem als dormitoris, sempre mirant al terra. Solament al bosc aixecàvem la mirada cap un cel blau o gris, com un ocell que espera el seu moment. Van passar molts cels, molts vents i moltes tardes, hiverns i primaveres mirant el cel, esperant el moment de l'ocell. Però els ocells passaven, marxaven, en companyia d'altres ocells, no s'aturaven sobre el meu cap, fugien en mig de la immensitat d'un cel sense límits. Voldria volar com la senyora descalça coronada d'estels, volar amb aquelles túniques, amb els ocells, sentir els meus llargs cabells onejar al vent, com les ales dels àngels, evanescent sobre els núvols, trepitjant totes les serps, per volar cap al crepuscle del meu últim dia a Puig d'Olena.

Aquest últim dia va tardar molt d'arribar. Anys en els que vaig aprendre de memòria tots els racons de l'edifici, dels jardins, i del bosc. Vaig profunditzar en cada estació de l'any gràcies a aquell exuberant entorn que ens acollia en un aïllament protegit per la natura verge. D'alt del puig on érem, gaudíem de les vistes dels camps de blat llunyans que onejaven com mars

daurats a punt de ser segats, dels dies de tardor al bosc collint rovellons , ajudant a collir les patates de terra en aquells grans camps prèviament oberts en solcs per facilitar-nos la feina. La matança del porc a l'hivern l'observàvem rere els vidres. Les monges, sobre grans taules abillaven les carns i les sangs després d'haver acabat amb els crits de les bèsties. La primavera era pels altars, flors i oracions al mes de maig, hi havia més altars que flors, a la capella, a les classes, al bosc. Petits altars solitaris en mig del bosc, com un joc diví que es desfeia amb les pluges i que el vent escampava per qualsevol racó. Sempre més van tornar a la memòria aquells petits altars oblidats en mig del bosc, presidits per senzilles creus fetes amb un parell de branquillons lligats amb tiges d'herba llarga. Els altars eren les portes cap a un món invisible, interior, alliberador. Portes obertes amb la clau de la innocència, del joc, dialogant amb l'altar, el Senyor d'amor que està absent, es feia present, jugant amb Ell al bosc. Els anys han passat, amb els seus dies i nits, pluges, vents, neu, sol i, també, foscor. Res va poder desfer aquells branquillons que han restat per sempre immòbils enmig de totes les inclemències de la vida.

El meu últim dia a Puig d'Olena finalment va arribar, però el record d' aquell bosc me'l vaig endur amb mi per sempre. Tantes vegades el vaig buscar en diferents moments de la vida. Va restar molt de temps latent dormint en les profunditats de la memòria mentre travessava els dies de l'adolescència, caminant per la vora dels abismes, engegada per les llums de la nit, caminant en els cercles d'un remolí. Inconscientment orientada per una brúixola enterrada en el temps,

brúixola perduda en un bosc, on vaig deixar oblidats, un parell de branquillons i un company de jocs.

Lluny de Puig d'Olena l'adolescència es va presentar com un camp farcit de mines que vaig esquivar gràcies a un molt bon sentit de l'orientació. La mare distant i treballadora dedicava tota la seva atenció a la feina, la netedat, les compres, a un bon cotxe i una bona imatge. No educava, solament comprava, treballar i comprar, era la seva existència. La decepció de trobar una filla trencada, com una nina inservible amb la que no va voler jugar mai, perquè no era com les nines que a ella li agradaven. Nina trencada i oblidada en un racó de la casa envoltada d'objectes comprats. Cadires, roba, armaris, estris de cuina, catifes, tot un món d'objectes que calia aconseguir amb l'esforç del treball. Orientada a conduir-se de la feina a la botiga passava per casa on acumulava tots els objectes obtinguts i, en un racó, una nina trencada que no encaixava amb la decoració. Les maneres tosques d'una nina lletja que es va trobar un dia oblidada en un bosc, no pertanyien al món de les nines de les botigues ben vestides, pentinades i educades.

Mai vaig saber quin dia es va adonar que jo ja no hi era en un racó de la casa, ni a les botigues, ni al cotxe, ni a la llista de les compres. La nina lletja va marxar de la caseta de nines buida per anar a travessar aquell bosc, un bosc on no hi era el meu company de jocs. Fosc, gran i espès no em vaig perdre mai, gràcies a dos branquillons que misteriosament emergien de cada pou, de cada abisme, de cada pantà, com un retorn a la memòria, els branquillons emergien del passat per vedar-me un mal pas, moguts per fils invisibles, del